

לקוראנו

מדוע אינכם מפרסמים את שמות האנשים, הכותבים את המאמרים בעתונכם? מתלונן במכתבו פרדסן יודע מרחובות. אני מעוניין מאד לדעת מיהו האיש, המסוגל לכתוב על בעיה כל כך "משעממת", כמו משק ההדרים (העולם הזה" 686) בסגנון חזק, כאילו היה זה סיפור בלשים, ובאותה עתה למסור אינפורמציה כל כך מקיפה שגם אני איש מקצוע, למדתי משהו...

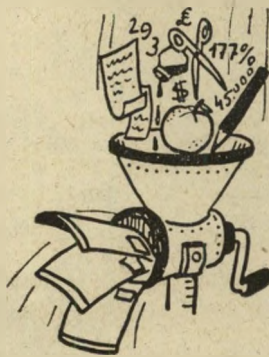
לאותו פרדסן (ולקוראים רבים אחרים, המבקשים מפעם לפעם לדעת מיהו האיש המסתורי, שכתב רשימה זו או אחרת) צפויה אכזבה. רפורטגיה מצוירת של "העולם הזה" אינה פרי עמלו של איש אחד, כי אם תוצאת עבודה קיבוצית של מספר אנשים, הנמשכת לפעמים שבועות רבים. המלחמה על התפוזים היתה רפורטגיה רגילה, מבחינה זו. היא עברה את כל השלבים — החל מאותו יום, לפני חודשיים, שהעורך הכלכלי הציג בישיבת המערכת לחי קור בעתה זו. אחרי שנתקבלה ההחלטה העקרונית, הוטל הד הפקיד על אחד מחברי המערכת, והגושא כולו ירד מסדר היום. אותו חבר-המערכת קיפל את שרוליו ונכנס לעובי הקורה של הבעיה שהיא, מטבעה, "משעממת" למדי. המזכירות סיפקה לו את החומר העובדתי, שהתפרסם על נושא זה בשנים האחרונות, וחברי-המערכת החל להסתובב, במשך שבוע-שבועיים, בין פרדסנים ופועלים ברחובות, רמת-השרון ופתח-תקה, ובמשדרי הממשלה בקריה. כשהיה נזמה לו, שירד לסוף העניין, הובא שוב החומר לישיבת המערכת, שקבעה את הקו הכללי ואת צורת הפרסום.

עם זאת נכנסה הרפורטגיה לשלב השני. בהתייעצות, בין אותו חבר-המערכת, הצלם, הצייר, וקבעו איזה תצלומים, דיאגרמות נחוצים כדי לשקף את הבעיה. כעבור ימים מספרים היה "החומר הגלמי" של הרפורטגיה מוכן: הטיוטה הראשונה של המאמר, אוסף התצלומים, הדיאגרמות.

הדרך מן "החומר הגלמי" ועד לרפורטגיה, אשר הקורא רואה אותה לבסוף בעתון, רחוקה מאוד. לעורך הכלכלי יש מה להעיר, לשנות, לתקן. העורך הגראפי מתייחד עם החומר במשך כמה ימים, מצייר לעצמו כמה הצעות של תבנית העמודים, עד שהוא פשוט, שהגיע לרעיון הנכון — אופן השימוש בצבעים, צורת התצלומים, מידותיהם. משולחני עובר החומר לתיקו של העורך הסגנוני, שגם לו יש מה לאמר (בדיו אדומה), לתקן, לשנות, לקבוע כותרות, כותרות-משנה, לתת ליטוש אחרון. תפקידו של איש זה להטיל קטעים מסובכים, לעשותם פשוטים, מובנים בנקל.

התוצרת הגמורה נודדת אל שולחן העורך. נקבע לה מקום סופי בתכנית הגליונות הקרובים — וכל החומר מתחיל בדרך גורדים חדשים, דרך בית-המלאכה, המכין את הגליונות, עד לקץ המסע — המדפיס המ"קלל את "שעונות" המערכת, מאחל לעצמו עבודה שקטה בעתון יומי בלתי-מצויר.

בקווי הכללים דומה תהליך זה בכל העתונים, הראויים לשמם בעולם (אף כי ברוב ארצות-החוץ עומדים לרשות העתונים אמצעים טכניים הרבה יותר משובלים, המקילים על התפקיד). איכות העתון נמדדת, בעיקר, על פי מידת התכנון המוקדם, המאפשר עבודה ממושכת ויסודית בכל נושא אלא, לשנות את התכנית ברגע האחרון. כך קרה, ש"רידס דייג'סט" (14,300,000 טפסים) הופיע ביום אחרי השואה בקוריאה עם מאמר, המהלל את נצחונות מאק-ארתור, ואילו "קוליאראס" (3,160,000 טפסים) האמריקאי הפסיק באותו שבוע את הדפסת עתונו באמצע, כדי להיחלץ מאותו גורל. בארץ, בה לא הגיע עוד שום עתון אף למיליון אחד של טפסים, טרם ירדה עלינו צרה זו.

מכתבים

הנביא ותורתו

רשימתכם במדור "דת" (העולם הזה" 681) בודאי נתנה מושג מוטעה לקוראים הרבים על המצב האמיתי מאחורי התיבתחנות, שהביאה לחנוכת המזבח הראשון

מאז ימי התנ"ך, שנחנך בחג הסוכות ע"י לא-יהודים, שקיבלו את דת העברים.

ברשימתכם ערבבתם דברים רבים ב-... שוקראים בודאי התבלבלו בי... כי אילו עיינתם באופן... שולשים ושלושה נרוזי, שנתחב באהדה ע"י עתונים רבים, הייתם בודאי יותבים אחרת על העובדות הק' שדורגם משה גיבורי ממערת הסנהורין. אי דברים בלתי-רגילים ודמיוניים — זרזים שקשה להאמין בהם — קרו, אף כי דמיוניים, כפי שמסבירה רשימת-עניין גיבורי, יש הסבר לכל דבר. לי התפתחות, לפני ובמשך ה'

מלחמה העולמית השנייה, שהובילה להקמת מדינת ישראל, ואשר רק תלמידים המת-עמקים בקרבנו יכלו להבינה נכונה. אין אנו אומרים, כי אוכלוסיית ארצות הברית בכללותה, או אף משהו מעט, ש"טוב האבודים" או "מאשינים" ומועדים, ש"תושבי ארצות הברית" ממוצא אנגלו-סקסי קלטי וסקנדינבי פהוגים ברובם את עשרת השבטים האבודים.

רשימתכם בכללה אינה הוגנת לגמרי, ואני מקוה כי תדפיסו את מכתבי זה. תודה.

דוד הורוביץ, נשיא ז' העולמי, גאון ישראל, ניו-יורק.

מה קרה בדיר יאסין? הייתי אחד מאותם 75 החילים הארגון הצבאי הלאומי, שיצאו פעולה עם הלח"ל להתקפת כיבוש על שיתוף הערבי דיר יאסין.

בעתונים רבים מעלים עד היום הפרשה הזו. רבים הם הצועקים "טבח אין את ללא ידיעה מספקת מדוע קרה שם טבח שקרה.

בודאי לא יבוא איש להאשים את קצין המבצעים של האצ"ל "גל", שרק רגעים ספורים לפני היציאה לפעולה הזהיר אמר: כל ערבי שיתנגד ונשק בידו חייב מותו. כל מי שיכנע וירים ידיו בל תעזו לנגח בו.

והרי יודע גם שלפי התכנית היה משרוין ובתוכו רם קול להכנס עד צריך הקרב ולהכריז: הנכם מוקפים וד לפני תכנעו לא יאונה לכם כל רע... אם ובכו, לפי כל הסימנים הנ"ל לא היתה כל תכנית מחושבת לטבח, ונשאלת השאלה

מדוע בכל זאת נהרגו מספר כה גדול של נשים וילדים?

על שאלה זו אענה למען ידעו אלה הצועקים שבדיר יאסין נפלו נשים וילדים. אם נפלו שם נשים וילדים הרי זה אך ורק באשמת הצעירים הערביים, שנלחמו עד ה-כדור האחרון ממש, ולא שעו כלל לאו-הרות.

בדיר יאסין היה קרב, ובקרב זה נפלו 5 צעירים משורות האצ"ל והלח"י ונפצעו קרוב ל-50 איש. בהודמנות זו ברצוני לש-אול את אלה, הטוענים שבכפר לא היו כלל גברים אוהזי נשק, איך זה קרה רבותי שבדיר יאסין נפלו 5 ונפצעו כחמשים? איך זה קרה שמסקר יפתח ועוד שני ספר-עים שכבו בשדה פתוח, בכפר, קרוב לאר-בע ענות שותתים דם ופצועים קשה, ולנו לא היתה כל אפשרות לגשת ולעזור להם? למרות העובדה שגייסנו את שני הברנים, שאיו ברשותנו, כדי לפנות ולהתקרב אליהם, בכל זאת לא יכולנו להתקרב כי האש הנג' דית היתה איומה.

לנוכח התנגדות זו הועמדנו בפני בעיה קשה, רוב המפקדים נפצעו ובתוכם גם מפקד הפעולה עצמו. אף על פי שהכפר נכבש בחלקו לא יכולנו לזוז בתוכו, כי מכל בית ארבה סכנה של צלפים שחיכו וצלפו אם רק הרימונו ראש. התייעצות קצ' רה של מספר מפקדים קבעה מיד שיש לגשת אל כל בית בזהירות ולצעוק להם שיפתחו ויכנעו ואז יצילו את נפשם.

ניגשנו לבתים והנה הכל סגור ומסוגר, ביקשנו אותם להכנע ותשובתם היתה שוב צליפות והתנגדות. לא הייתה ברירה אלא לפרוץ לבתים אלה תוך זריקת רימונים. וכך נפלו כתוצאה מהתנגדות טיפסית מספר גדול של נשים וילדים שהצטופפו בבתים.

ארמה את עצמי אם לא אספר שתוך סע' רת הקרב כאשר ראו החילים את חבריהם שותתים דם החלו להשתולל ולדרוש נשק, אך מיד הופסקה ההשתוללות כתוצאה מהתערבותו של מפקד הפעולה, שחזר לשדה הקרב על אף היותו פצוע. ברצוני להזכיר עוד שתי עובדות.

א. נכון הוא שהמשרוין נכנס לתעלה שהערכים הכינו מראש, בכל זאת אני קר בע בודאות כי הרם קול שירד את האז-היה, על האוהרה הם ענו באש שוטפת של ברנים.

ב. שקר מהרד הוא שלא היו גברים באותו יום בכפר, עובדה היא שהיה שם מספר גדול מאד של גברים מלומדי מלחמה שנלחמו עד הכדור האחרון, ואספר גם לקבוצ שהיו ביניהם צלפים ממדרגה רא' שונה.

ע' התקרב סימו של הקרב, הופיעה יחידה של חברי פלמ"ח, היו אלה חבריהם של אותם פלמתיקים, ששבוע לפני קרב דיר יאסין נפלו ועזו באבדו המין ובכל חלקי הגוף ליד עטרות. על חלקם של פל-מחאים אלה ב"טבח" דיר יאסין לא אספר, אך אציע לאותם חברי כנסת המוכרים תוך הודעות את דיר יאסין, לשתוק, כי אם היה לפי דעתם "טבח", הרי גם לפלמ"ח חלק בו.

רבים מהטוראים והמפקדים שנלחמו בדיר יאסין אינם עוד. כבודם דורש יותר אמת מאשר השערה, ולמען האמת יש לה-קים אחת ולתמיד ועדת חקירה ציבורית שתחקור ותודיע: מה קרה בדיר יאסין?!

אביחי יהודיוף, ת"א

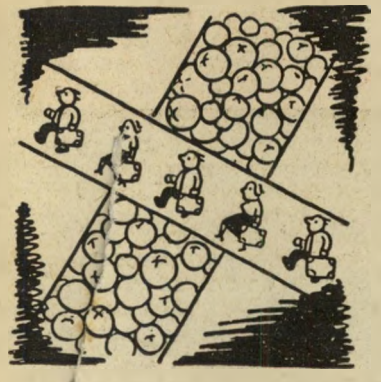
א. לא אמרנו שלא היו גברים בכפר. אמרנו שחלק ניכר מהגברים נעדר.

ב. רוב הפרטים במכתב נכונים, כולל התנגדותו של "גל" לטבח, הצלפים שהת-בצרו בבתי הכפר והתנגדותם הבלתי-מאור-גנת של הערבים שירו איש איש מבתו. ישנו צידוק צבאי לזריקת רימונים לתוך

בתים בשעת פעולה וחריגת נש-כתוצאה מכך, אך אין התנגדות מצדיקה בשום פנים טבח כללי אח-עולה. ג. אנו מצטרפים לזרישה שתקום חקירה שתחקור את כל נסיבות הפעולה הזאת.

תפוזים ושליחים

חברה, אתם חיים באשליה. לוא מכרה הממשלה 15,000,000 תיבות פרי-הדר (ה"עולם הזה" 686), לא היתה קונה חמרי

בנין, פרות או סרקטורים, כי אני שולחת עוד כמה חברי מפלגה לחו"ל. ז.ב, כמה שליחים אפשר לשלוח בכסף זה?

יהודית אפשטיין

תמורת מחירן של 15,000,000 תיבות פרי-הדר יכולים 265,211 שליחים לבלות חודש אחד בחו"ל.

איזה פרוץ?

למה התכונתם בדברים: "פרוץ הפוע-לים החדשים, החסרים נסיון, ירוד מאד". איזה "נסיון" דרוש לפועלים, כדי שפירושם לא יהיה ירוד? האם חושבת המערכת, ש"פרוץ" ילידי הארץ עולה על זה של העולים החדשים?

יוסף גלילי, ראשון-לציון

המערכת מסתייגת. הכוונה היתה, כמובן, לפרוץ עבודה, ולא לשום פרוץ אחר.

תלמידים מורדים במורה

בניגוד לדעתו של משה נעמי "הזה" (686), חושבת אני שרוב התלמידים בתיכונים מודהים מידי גמנסיה, שלהו"ז יש להפוך פר' לעת'ן כל תלמידי בתי-הספר ינם בארץ, או לא יוכל עוד תלמיד (שהוא, אגב, אחד מחסידי התלמוד שערב ולא ישוב עוד) לטעון, זה הוא נחלת בי"ט אחת. לפי דעתי, הקורטוב המוגש אוצר חכמת ישראל אינו מוגש כי-היכולה להועיל לנו, ולא יפליא איפה שהתלמידים נרדמים בשעורים אלה, או עוסקים בעניינים אחרים באותה עתה (כגון התכונות לכתיבות, העברת פסקאות על המורים ודברים דומים).

בת כתתו של נעמי, ת"א

האם "דברים דומים" כוללים גם קריאת "צופר"?

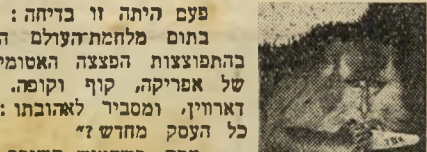
חינוך בסימן הצלב

רבותי, אין לכם דם! כאכזה סימתי את קריאת המאמר "חינוך בסימן הצלב" (העולם הזה" 684). האם הנכם מפחדים להביע את דעתכם? מיכאלה סגל, תל-אביב.

בהשוואה למה שנתכת עד עתה על נושא זה, חושבת המערכת, כי היה לה גם דם וגם דעה.

השעה

(ראה עמודים 5-7)

פעם היתה זו בדיחה: בתום מלחמת-העולם השלישית, אחרי שהאדם האחרון נספה בהתפוצצות הפצצה האטומית האחרונה, נפגשים אי-שם, ביצריעוד של אפריקה, קוף וקופה. אומר הקוף הפילוסופי, זריחת דארווין, ומסביר לאהובתו: "מה את חושבת, כל העסק מחדש?" עתה, כשהאיש השוכב לישון אינו בפני לפני שיתעורר בבוקר, הפכה הבדיחה קוברים החילים האמריקאים את מתו (רם), ומה עלול לקרות כשהם ילשעו, ישנם סיכויים קודרים. האנושית כשנת מלחמה, ואם כי אין חשש, שחורה לימי הקופים, הרי ברור, שתסיג את האנוש האפלים ביותר.

לשאלת השאלה